

A person wearing a bright red hoodie is leaning over a display case, looking at various pieces of jewelry. The display case is filled with different types of jewelry, including necklaces, bracelets, and earrings. The person's face is in profile, and they appear to be examining the items closely. The background is slightly blurred, showing more of the display case and some lighting fixtures.

K.

Statens
Kunsthåndværk

NY SMYKKEKUNST TIL STATENS KUNSTFONDS SMYKKESAMLING

Jurybetænkning 2023

INDLEDNING

For første gang nogensinde inviterer Statens Kunstfond alle talenter til at byde ind med deres bedste ideer til nye smykker til Kunstfondens smyksesamling ved udskrivningen af en konkurrence.

Danmark er fuld af kunstnerisk talent på tværs af alder, køn, baggrund og uddannelse. Talenter, som Kunstfonden inviterer til at deltage – uanset uddannelse og baggrund. For med smykkekonkurrencen afprøver Kunstfonden et nyt format. Normalt er det Statens Kunstfonds Legatudvalg for Kunsthåndværk og Design, som udvælger og indkøber allerede eksisterende smykker til smyksesamlingen. Med konkurrencen er der en unik mulighed for, at alle talenter kan ansøge med en idé til et nyt smykke til smyksesamlingen. På baggrund af de indkomne smykkeidéer vil en jury udvælge i alt tre vindende smykker, som skal optages i Kunstfondens smyksesamling.

Statens Kunstfonds smyksesamling består af flere end 300 smykker, som kan lånes gratis af alle, der har en aktiv rolle i en offentlig begivenhed. Derfor ønsker Kunstfonden, at smyksesamlingen også repræsenterer en mere mangfoldig gruppe af talenter – og i fremtiden også får flere forskellige nye lånere. Det er håbet, at konkurrencen kan være med til at åbne op for den bevægelse.

JURYENS GENERELLE BEMÆRKNINGER

Med et nyt konkurrenceformat åbner Statens Kunstfond op for, at alle kunstneriske talenter på tværs af alder, køn, baggrund og uddannelse kan byde ind med idéer til nye smykker til smykkesamlingen. Det er således helt nyt, at talenter kan gøre opmærksom på deres egne originale idéer til smykker til samlingen. Med dette greb ønsker Kunstfonden, at smykkesamlingen vil begynde at repræsentere en mere mangfoldig gruppe af talenter end det er tilfældet i dag – og i fremtiden også får flere forskellige nye lånere.

Juryen udtrykker stor tilfredshed med, at så mange har opdaget konkurrencen og har valgt at indsende deres idéer til nye smykker til samlingen. Der har således været adskillige kvalificerede idéer til smykker fra andre kunstneriske fagligheder – fra arkitektur og billedkunst, over tekstil og beklædningsdesign til møbeldesign og scenografi. Idéer, som har haft meget at byde på, og som ikke mindst peger på en tænkning og en teknisk brug af materialer, der viser et rigt potentiale for krydsbefrugtning mellem den eksisterende, etablerede smykkekunstscene og kunstnerisk talenter fra andre fagområder.

Den danske scene for samtidssmykkekunst savner i øjeblikket en kunstnerisk overbygningsuddannelse og et dedikeret museum med tilknyttet forskning og formidling, hvorfor talenterne i dag må søge uddannelse og udfordringer i udlandet. Det har derfor været opmuntrende for juryen at se relevante og kvalificerede ansøgninger fra både etablerede og nye kunstnere med baggrund i hhv. smykkekonsten og andre kunstneriske discipliner.

Juryen kunne imidlertid have ønsket sig en endnu større mangfoldighed og vil arbejde for, at det i forbindelse med nye initiativer fra Statens Kunstfonds to udvalg for kunsthåndværk og design, overvejes,

hvordan der kan arbejdes for dette fremadrettet. Smykkekonkurrencen som eksperiment har som helhed skabt mange refleksioner, som kan tages med ind i Kunstfondens videre arbejde med metoder og formater, som skal sikre, at kunstneriske oplevelser af høj kvalitet bliver en del af alle borgeres hverdag.

Juryen udtrykker stor tilfredshed med spændvidden i de indkomne idéer, der samlet set udfolder en rigdom af temaer og forestillinger. Mange af smykkeidéerne er del af en stærkt spændt tematisk bue af bæredygtighed med konkrete refleksioner over naturen og vores ressourceforbrug, men også samfundsrelevante tematikker som krop og køn, tværkulturelt ophav, krisebevidsthed og poesi blev udtrykt i bidragene.

Både finalister og vinderes smykeskitser er karakteriseret ved høj kunstnerisk kvalitet, der kombineres med åbenlyse potentialer som konversationsstykker, og alle lever de op til konkurrencens formål og kriterier.

En enig jury har enstemmigt valgt at udpege de tre vindere af konkurrencen:

Flow necklace v. Anna Friberg

At rejse er at overleve v. Felix Bresler

Grundlovsperlerne v. Tinne Delfs og Mette Olsen

Juryen vurderer, at deres skitseidéer har udvist størst forståelse og sensitivitet for konkurrencens formål og kriterier. De færdige smykker vil appellere til flere brugergrupper, blandt andet på tværs af alder, køn og baggrund. Der er tale om tre meget forskellige vindere – fra den klassiske guldsmedefaglighed og dybe håndværksmæssige mestring, over

JURY

det unge kompromisløse talent til bestræbelsen på at forene ånden og håndens arbejde ved at synliggøre immaterielle fælles værdier. De vindende smykker behandler samtidige og aktuelle forhold som frihed, bæredygtighed og refleksion over identitet såvel som materialebrug og håndværk. Vinderne skuer fremad med en stærk historisk bevidsthed, uden at blive hverken historiserende eller begrænset til at virke relevante alene i dag. Ingen af vinderne er endnu repræsenteret i Kunstfondens smykkесamling.

Der er nedsat en stærk, tværfaglig jury til at vurdere ansøgningerne til Statens Kunstfonds smykkekonkurrence, som består af fire repræsentanter fra Statens Kunstfonds to udvalg for Kunsthåndværk og Design samt tre eksterne kunstneriske kapaciteter:

Anne Damgaard, juryens forperson, beklædningsdesigner og udvalgsleder for Statens Kunstfonds Legatudvalg for Kunsthåndværk og Design

Anni Nørskov Mørch, kurator og skribent og udvalgsleder for Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Kunsthåndværk og Design

Jannic Soriano, guldsmed

Love Jönsson, museumschef ved Rian designmuseum og initiativtager til Smyckoteket

Nicolai Appel, guldsmed og udvalgsmedlem af Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Kunsthåndværk og Design

Sandra Yi Sencindiver, kunstnerisk leder for dansk-dansk og skuespiller

Øivind Slaatto, designer og udvalgsmedlem af Statens Kunstfonds Legatudvalg for Kunsthåndværk og Design

FLOW NECKLACE V. ANNA FRIBERG

Skitseidéen er en 50 cm lang halskæde i horn og 14 karat guldtråd sammensat af 17 ovale elementer af udsavet horn og tråd. Både horn og tråd gradueres i skala: Hornelementerne gradueres i både størrelse og farve, fra lille tommelfingernegl størrelse i lys fløde over gyldne elementer til tre gange så store brunsorte ovaler. Tråden gradueres ligeledes i tykkelse i harmoni med størrelsen på hornelementerne. Anna Friberg har udviklet en teknik, hvor hun gennem en opvarmning af hornpladerne gør det muligt at indkapsle og fastholde tråden uden brug af lim. Hornelementerne får tillige et elegant buk, som giver halssmykket en lethed og gør det mere fleksibelt og bærevenligt på kroppen. På den måde ligger elementerne side om side med en naturlighed som blade på en gren, og bliver samtidig et smukt afstemt hele.

Bag halskædens enkelhed ligger et imponerende teknisk overskud og en optagethed af og kærlighed til materialet. Fordybelsen i materialet og dets muligheder er ikke til at tage fejl af. Anna Friberg har selv udviklet den innovative teknik. Materialerne holder hinanden i hånden, men kan også skilles ad, og svarer på et af vores samfunds helt store udfordringer: For

at kunne genanvende skal vi kunne skille materialer ad, hvilket kæden eksemplificerer. Bæredygtighedskrav kan skabe innovation og nye relevante løsninger, men før end nye materialer og teknikker mestres og forenes med kunstnerisk vilje, er der en overhængende risiko for kedsommelighed og uskønne bestræbelser. Ikke her. Anna Fribergs halskæde fungerer i alle led og er ubesværet smuk. Dermed bærer den vidne om, at en ukrukket optagethed af materialekvaliteter og relevante funktioner kan vise vejen. Der er tale om både bæredygtigt design, stærkt håndværk og en logisk sammenhæng mellem form og funktion. Her er en ung designer, som viser vejen, der udefra set ser legende let ud, smuk og bærbar.

Med hornet er der anvendt et gammelt materiale med et samtidigt udtryk. Æstetisk udtrykker halssmykket i sin enkelhed en stærk modernistisk reference til en designarv fra Agnete Dinesen og Monies, både hvad angår materiale og udtryk – form følger funktion. Et nyt værk i smyksesamlingen, ved siden af netop Dinesen og Monies, som juryen har en forventning om vil blive brugt af mange forskellige lånere på tværs af alder.

AT REJSE ER AT OVERLEVE V. FELIX BRESLER

Skitseidéen viser en dobbeltnålet broche i 18 karat gult guld, der illustrerer en redningskrans med ventil i 18 karat hvidguld, 5,5 cm. i diameter. Brochenålen er som et tovværk, monteret i en charnier, og konstruktionen, der låser nålespidsen, er udformet som klyset på et skib, der styrer, sikrer og guider fortøjningen til kaj eller anker.

Valget af brochens størrelse er et venligt konventionelt format. Var den mindre, kunne den mime eksempelvis FN's verdensmålenes lille pin og ville træde i baggrunden som et subtilt signal om et givet standpunkt. Var smykket større, ville den mime avantgardens eksperimenterende smykker og træde i forgrunden som et vokalt udråbstegn. Den valgte størrelse ligger trygt midt i mellem, hvorved den harmoniske runde broche i velkendte ædle metaller ubemærket kan flyde ind i en samtale og tilbyde sig som redningskrans – et symbol på håb eller et råb om hjælp?

For samtalen vil afhænge af bærerens intention. Felix Bresler tilbyder bæreren en rolle at spille. Ved en omskrivning af det kendte bonmot – ”at rejse er at leve” til ”at rejse er at overleve” – har bæreren mulighed for starte en samtale om klimakrise og (klima) flygtninge, migration, håb og redning – og fremtiden. Når den skarpe nål er så tæt på redningskransen, som holder os flydende, ser vi, hvor let opdriften kan punktere. Smykket illustrerer på denne måde en næsten ubærlig sårbarhed, men en sårbarhed, der kalder på akut handling nu.

Brochen er snublende nær at kunne afkodes som blot endnu en nydelig accessory, men er ladet med vigtige, presserende spørgsmål og en usikkerhed i mødet med smykket, som kan listes ind i nye sammenhænge – hvis man vil og tør.

Her er et smykke, hvis udtryk og materiale vil tale til mange fremtidige brugere, uanset alder og køn. Det vil blive aflæst forskelligt, alt efter hvem der bærer det, i hvilken sammenhæng det bliver båret og hvem der betragter bæreren.

GRUNDLOVSPERLERNE V. TINNE DELFS OG METTE OLSEN

Skitseidéen er et halssmykke bestående af 115 perler monteret på hvid uldfilt med beige tråd som vælder ud over perlerne som lette svanedun og en lås lavet af lyst ben. Halssmykket er 145 cm langt og kan snos om halsen en eller flere gange afhængigt af bærerens præference. Filten gør, at smykket står op med en kravekarakter, frem for at perlerne lægger sig ind til kroppen.

Perlerne er formet af pulp lavet af et eksemplar af Grundloven, som er findelt, kogt, blendet og håndrullet til perleformede kugler. Perlerne er derefter udboret, bestrøget og lakeret, så de får en blød og mat glød, der mimer ferskvandsperler. Halskæden leveres i en hvid lærredsæske med folietryk og præget af løver og hjerter – elementer fra Danmarks eksisterende design af rigsvåbnet, der trækker tråde tilbage til 1915-grundloven, hvor Danmark fik sit egentlige demokrati.

Danmarks Riges Grundlov. Den grundlæggende lov, som de færreste har læst, men som ikke desto mindre er vores juridiske værn for demokratiet og individets rettigheder og pligter over for staten, uanset køn, alder, etnicitet og religion – i hvert fald sådan som den anvendes i praksis i dag. For som perler er Grundloven bygget op over tid af forskellige ændringer og revideringer.

Omsat til en halskæde kan Grundloven bæres med lige ret af alle. Også dem, som normalt ikke føler sig inkluderet i det nationale fællesskab. Med Grundlovspærlerne viser Tinne Delfs og Mette Olsen, hvordan smykker som samtidskunst er et velegnet medium til at åbne demokratiske samtaler og stille kritiske spørgsmål. Smykkernes konvention kalder på ædle metaller, der holder deres værdi uanset form. Men Grundloven som materiale er bare papir, og i dette værk er lovens bogstav udblødt og ulæseliggjort af vand. Om lovens ånd er bevaret eller har fået ny værdi, får bærerne selv mulighed for at definere og diskutere.

Juryen håber, at Grundlovspærlerne bliver gjort til materiale i mangfoldige samtaler. Den kan bæres af alle, der vil bære et symbol på Danmark. Men hvad der ligger i denne tolkning, er op til bæreren og dennes egen fortælling. Juryen håber, at smykket kan være med til at invitere nye lånergrupper indenfor. Lånere, som muligvis føler sig lige så lidt hjemme i smykkesamlingen, som de til tider gør det i samfundet.

DEEP FUTURE JEWELS V. 10 TONS (ESBEN HORN OG NICK LYBY SKOVGAARD)

Smykkeidéen er en organisk formet halskæde med et vedhæng, der er støbt i polyuretanresin indfarvet i forskellige ravfarvenuancer med fillers og et indstøbt emne i form af en split fra en øldåse. Selve halskæden består af både støbte og 3D-printede elementer i klar resin samt nano-flakes og andre effekter, der skaber et iriserende lag. Halskæden mimer neurologiske strukturer og rav. Ravet i resin fremstår som et teknofossil med indkapslet skrald.

Halskæden er lavet til eftertiden i et materiale, som ikke skal kunne forgå. Her er med andre ord et fremtidssmykke, der peger tilbage på os i dag, og på den antropocæne tidsalder, der synes uoverskridelig – og som samtidig blot er en fremtidig parentes i evolutionen. Smykket demonstrerer teknisk overskud og en vilje til at strække teknikken ind i et kunstnerisk univers, hvor 10TONS fabulerer og reflekterer over det at være menneske.

Skitsen demonstrerer et højt teknisk niveau og en stærk kontrol, som har et potentiale til at berige smykkekonsten. Her åbnes der op for en tilsyneladende uanet mængde af muligheder for at give idéer form, og der bygges bro for nye generationer af smykker.

Smykkeskitserne demonstrerer en mestring og dygtig teknisk kunnen i smykkets enkeltdele, men rummer imidlertid ikke en teknisk beskrivelse af, hvordan delene vil blive sammenføjet. Det efterlader spørgsmål om, i hvilken grad, der er reflekteret over smykkets brugbarhed. Smykkets anatomi er i dets nuværende skitseniveau formet af mestring af teknikken og begejstring for materialets muligheder. I en videreudvikling til et endeligt smykke, må enkeltdelene og deres motiver finde sammen i et bærbart smykke i forening med det ambitiøse koncept om et bittersødt minde om menneskeheden.

EPIC STREAM V. KAORI JUZU

Skitseidéen består af en halskæde formet af loddede kobberrester, som emaljerer, hvilket gør det bløde kobber stærk til brug. To af smykkets kædeelementer kan tages ud og bruges selvstændigt som vedhæng i en anden type halskæde, hvilket åbner for flere typer af brug. Den knap 40 cm. lange kæde fremstår med markante kontraster mellem rest-elementernes skarpe og kantede form og det bløde udtryk, emaljen med de mange farvenuancer efterfølgende giver.

Idéen til halskæden er idéen til et vildt og stort værk – skabt af resterne fra andre værker. Kaori Juzu vil omsætte elementer fra 15 års rester fra værkstedet – skrald og skrot – til et smykke i egen ret. Smykket peger på vores ego, vores overforbrug og ophobning af materiale. Ikke kun på jorden, men også i universet. Et univers, vi med kunstnerens ord ”tror vi ejer, i stedet for at indse, at vi bare er her for en kort tid”. Og det peger på, hvilken værdi vi giver hvad: Hvad opløftes til kunst? Hvad er nedgøres til skrald?

Beskrivelsen af, hvordan idéen til halskæden forløses, understreger et teknisk overskud og en dyb forståelse for og erfaring med materialet. Juryen iagttager, at kunstneren ikke mindst skalamæssigt og i sin afgivelse af vanlig kontrol og perfektionisme i formgivningen af enkeltdele, bevæger sig ud over de grænser, som hun normalt sætter i det kunstneriske arbejde. Dette anderkender juryen og tilskønner denne udvikling i kunstnerens videre arbejde. Den store halskæde må antages at være krævende at bære og en realisering af smykket vil kræve at kunstneren forholder sig yderligere til, hvordan det møder kroppen.

KNÆKKET HVID V. JOSEFINE RØNSHOLT SMITH

Skitseidéen visualiserer en broche bestående af et træelement gjort af hassel og et kobberelement med en emajle, 15x10 cm, som er strøet med knuste skaller fra kaurissneglen. Der hentes inspiration fra vestafrikanske udskårede træmasker og kongeligt musselmalet helblondeporcelæn.

Smykket udtrykker et stærkt koncept, undersøgt i en teknisk og kunstnerisk proces. Brochens idé om at sammenføre det i dansk kultur ikoniserede musselmaledede stel med den vestafrikanske kulturs masker udvider vores smykkesprogs ikonografi og åbner for mere sammensatte historier og identiteter i det rum, hvor smykket bæres. Pulveret fra kaurissneglen, der blev brugt som talisman og beskyttelse mod at blive slavegjort, er brugt til at styre emaljen. Det er samtidig et fremmed element, som gør det teknisk vanskeligt at kontrollere emaljen, men som også har potentialitet til at styrke smykkets fortælling om kontrol – og ønsket om at skabe en fysisk manifestation af følelsen af at stikke ud i et monokromt landskab.

Josefine Rønsholt Smith demonstrerer, at der er en personlig og kunstnerisk udvikling og et eksperiment i gang. Der er ansatser til en markant og relevant perspektivforskydning, der giver smykkekunstnerisk udtryk for en mere sammensat personlig og kulturel historie end det, den afrikanske maske for sig og den musselmalede tallerken for sig tages til indtægt for. En sammensmeltning, hvor elementerne ikke står imod hinanden, men styrker hinanden, og som både narrativt og teknisk er på vej til en forløsning. Det er tydeligt, at kunstneren står over for en større undersøgelse og udforskning af de historier, der ligger til grund for smykket, end det, der rummes i ét smykke inden for konkurrencens rammer. Juryen vil gerne opmuntre kunstneren til at forfølge sit ønske om at skabe et repræsentativt symbolsprog, som vil vække genklang hos brune danskere, der ønsker en dialog om repræsentation, minoriteter og fordomme – og som vil tage form i en videre undersøgelse af historie, identitet og form.

KONKURRENCEFakta

Konkurrenceudskriver og form

Statens Kunstfonds Legatudvalg for Kunsthåndværk og Design og Projektstøtteudvalg for Kunsthåndværk og Design. Åben konkurrence.

Konkurrencen blev udskrevet 4. maj 2023

Konkurrenceprogrammet er udarbejdet på vegne af Statens Kunstfonds Legatudvalg for Kunsthåndværk og Design og Projektstøtteudvalg for Kunsthåndværk og Design af Slots- og Kulturstyrelsen.

Konkurrenceopgave

Opgaven bestod i at udvikle en idé til et nyt smykke til Statens Kunstfonds smykkesamling. Smykkeidéerne skulle være skabt med en refleksion over materialebrug, og hvordan smykket skal bruges – dels at smykket skal bæres på kroppen og tåle brug, dels at det skal indgå i en samling, hvis smykker lånes og bruges af mange forskellige mennesker. Endelig skulle det bygge på en original idé og være realiserbart.

Konkurrenceperiode

4. maj – 29. september 2023. Officielt optag i Statens Kunstfonds smykkesamling finder sted i 2023.

Antal forslag optaget til bedømmelse

214 til konkurrencens 1. runde

6 finalister til konkurrencens 2. runde

Antal finalister (alfabetisk efter fornavn)

10 TONS v. Esben Horn og Nick Lyby Skovgaard,
Deep future jewels

Anna Friberg, Flow Necklace

Felix Bresler, At rejse er at overleve

Josefine Rønsholt Smith, K N Æ K K E T H V I D

Kaori Juzu, Epic stream

Tinne Delfs og Mette Olsen, Grundlovsperlerne

Jury

Anne Damgaard, juryens forperson, beklædningsdesigner og udvalgsleder for Statens Kunstfonds Legatudvalg for Kunsthåndværk og Design

Anni Nørskov Mørch, kurator og skribent og udvalgsleder for Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Kunsthåndværk og Design

Jannic Soriano, guldsmed

Love Jönsson, museumschef ved Rian designmuseum og initiativtager til Smyckoteket

Nicolai Appel, guldsmed og udvalgsmedlem af Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Kunsthåndværk og Design

Sandra Yi Sencindiver, kunstnerisk leder for dansk-dansk og skuespiller

Øivind Slaatto, designer og udvalgsmedlem af Statens Kunstfonds Legatudvalg for Kunsthåndværk og Design

Konkurrencens sekretær

Designkonsulent Sara Thetmark,
Slots- og Kulturstyrelsen

Bedømmelseskriterier

Juryen vurderer alle indkomne bidrag efter nedenstående kriterier samt en vurdering af kunstnerisk kvalitet og talent, der er det overordnede kriterium, som Statens Kunstfond efter loven skal tildele tilskud efter. En idé til et nyt smykke til smykkesamlingen skal:

- være skabt med en refleksion over materialebrug
- være skabt med en refleksion over, hvordan det bruges: For det første, at smykket skal kunne bæres på kroppen og tåle brug. Og for det andet, at det skal indgå i smykkesamlingen, hvis smykker kan lånes og bruges af mange forskellige mennesker
- være nyproduceret og bygge på en original idé, dvs. at det ikke tidligere har indgået i andre konkurrencer, udstillinger, uddannelsesopgaver eller på anden måde er blevet bedømt eller skabt til en offentlig sammenhæng
- være realiserbart

Bidraget kan bestå af ét smykke eller være en smykke-serie. Smykkekonkurrencen er åben for alle, og det kræver ikke en særlig uddannelse eller baggrund inden for smykkekunst at deltage. Det er muligt at gå flere sammen om et bidrag til konkurrencen. Det åbner op for, at talenter med en god idé kan samarbejde med dygtige formgivere om at realisere et smykke. Som studerende kan du også deltage, så længe du er mindst 18 år.

Bedømmelsesperiode

1. august – 29. september 2023

Bedømmelsen

Juryen har mødtes to gange. Den 14. august 2023, hvor de seks finalister blev identificeret blandt 214 ansøgere, og den 19. september 2023, hvor de seks finalisters skitseforslag blev vurderet og tre vindere blev valgt.

Konkurrenceresultat/fordeling af præmie

Juryen har udvalgt seks finalister blandt alle de indsendte ansøgninger, som hver modtager 20.000 kroner pr. bidrag til at udvikle en skitse af det færdige smykkedesign. Blandt de seks finalister udvælges tre vindere, som honoreres med 75.000 kroner pr. vindende bidrag, hvilket dækker honorar, produktion og køb af smykket til smykkesamlingen. Konkurrencen afsluttes, når de færdigproducerede, vindende smykker optages i Statens Kunstfonds smykkesamling.

Offentliggørelse af resultat

29. september 2023